

Plaatsingslijst van het archief van Jan Woltjer

Levensjaren 1849-1917

**Jaren van de collectie 1877-1899, 1900-
1969, 1995, 1998**

samenstelling: drs. K. Dagmare Houniet
aangevuld door: M.I. Bleeker

Collectie HDC | Protestants Erfgoed
Bibliotheek Vrije Universiteit Amsterdam
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam

Collectie nummer: 418
September 2023 / april 2024

Inleiding

Jan Woltjer werd op 1 februari 1849 te Groningen geboren en overleed te Amsterdam op 27 juli 1917. Tijdens zijn werkzame leven was hij classicus, filosoof, pedagoog en hoogleraar klassieke talen aan de Vrije Universiteit. Ook was hij van 1886 tot 1915 lid van de Eerste Kamer voor de ARP.

Overdracht van het archief

De oudste vermelding van de overdracht van stukken aan het Historisch Museum van de VU is aangetroffen op een enveloppe in inventarisnummer 4 uit 1959.

Verwante collecties

Naast het archief van Jan Woltjer dat bij het HDC | Afdeling Protestants Erfgoed van de UBVU berust, zijn er brieven en briefwisselingen van Woltjer, voor het grootste deel met de literatuurhistoricus Jan te Winkel, bewaard gebleven in de collecties van de Koninklijke Bibliotheek.

Ontsluiting van het archief

Onderstaande plaatsingslijst werd in september 2023 vervaardigd. De stukken werden beschreven zoals zij werden aangetroffen en later per omslag chronologisch gerangschikt.

Verwijderde stukken

Drukwerk, voornamelijk redes van Woltjer die in de Koninklijke Bibliotheek en/of via Delpher raadpleegbaar zijn, zijn uit het archief verwijderd. Een overzicht van deze stukken is aan het einde van deze plaatsingslijst opgenomen.

Geraadpleegde bronnen

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Jan_Woltjer_\(classicus\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Jan_Woltjer_(classicus)). Geraadpleegd op 12 september 2023.

<https://www.kb.nl/onderzoeken-vinden/uitgelichte-online-bronnen/kb-catalogus>. Geraadpleegd op 12 september 2023.

Aanvulling

In april 2024 is er een aanvulling gedaan op het archief. Het betreft een foto van J. Woltjer die hij gegeven heeft aan D. Sluis. Het stuk is opgenomen in de plaatsingslijst als inventarisnummer 15.

Plaatsingslijst

De nummers zijn inventarisnummers

- 1 Dissertatie van Woltjer met getypte aantekening uit 1969 losinliggend: ‘Exemplaar was van hemzelf. Het is mogelijk dat Prof. Woltjer dit exem- (*sic*) bij zijn verdediging gebruikt heeft.’, 1877.
1 deel
- 2 Aantekeningen t.b.v. stellingen met enkele aantekeningen (1959) van een van de zoons van Woltjer, [1877].
1 omslag
- 3 Gedrukt deel uit *Jenaer Literaturzeitung* met vermelding van proefschrift Woltjer, 1879.
In memoriam N.J.B. Kappeyne van de Coppelle geschreven door Woltjer, augustus 1882.
Boekbespreking *De Lucili Saturarum scriptoris genere dicendi* in *Philologische Rundschau*, 12 april 1884 (jrg. 4, nr. 15).
Artikel van Woltjer ‘De Anno Natali T. Lucretii Poetae’ in *Jahrbücher für class.philol.*, 1884.
Bespreking van ‘Overlevering en Kritiek. Rede, gehouden bij het overdragen van het rectoraat der vrije universiteit, den 20. October 1886’ van Woltjer in *Deutsche Litteraturzeitung*, 19 november 1887 (jrg. VIII, nr. 47) (onvolledig bewaard gebleven).
Heymans, G., ‘Zur Parallelismusfrage’ in overdruk van *Zeitschrift für Psychologie und Physiologie der Sinnesorgan* met aantekeningen van Woltjer, 1898.
In memoriam Prof. Dr. J. Woltjer in *Nil Desperandum Deo Duce. Orgaan van studentencorps aan de Vrije Universiteit*, 1 september 1917 (jrg. 16, nr. 241), 1917.
Losse handgeschreven aantekeningen en kopie van levensloop en filosofie van Woltjer uit *Correspondentieblad*¹, 1933 en z.d.
Klein-formaat schrift met opschrift ‘Zondag 13 vraag 33 en 34’. Aantekening losinliggend: ‘Mogelijk een preek van Ds. Bennink Jansonius, oom van Mevr. Woltjer’, z.d.
Losse aantekeningen, z.d.
1 omslag
- 4 Groot-formaat schrift met harde kapt met inscriptie: ‘Aantekeningenboek Dr. J. Woltjer ±1880-1882 ontvangen voor het historisch museum Vrije Universiteit van dr. H.R. Woltjer’. Aanvullende aantekeningen losinliggend, ±1880-1882.
1 deel
- 5 Persoonlijk exemplaar van J. Woltjer bij uitspreken inaugurele oratie met aantekeningen en gebed in Latijn: *Oratio de summi philologi imagine cuique philologiae studioso spectanda quam habuit Jan Woltjer in Universitate Libera Reformata*, 8 oktober 1881.

¹ In dit overzicht wordt de geboortedatum van Woltjer genoemd als zijnde 4 februari 1849.

[N.B.: Dit exemplaar werd in 1981 door Dr. B. Woltjer geschonken aan D.M. Schenkeveld die het op 31 januari 1997 aan het Historisch Documentatiecentrum schonk.]

- 1 deel
- 6 Ontvangen brieven en briefkaarten, aantekeningen betreffende de brieven, 1882-1916. Brief van Woltjer verzonden aan F.W. Grosheide betreffende vertaling in het Latijn van enkele pagina's van 'Ongeloof en revolutie' van Groen van Prinsterer, 22 oktober 1900.
1 omslag
- 7 Kladbrieven Woltjer, 1905, 1913.
2 stukken
- 8 Aantekening van Woltjer gemaakt t.b.v. voordracht gegeven voor de commissie van de academie over gedichtenwedstrijd, [1914].
Aantekeningen van Woltjer over de ingediende gedichten (in het Latijn gesteld), [1914].
1 omslag
- 9 Brief van H. van der Laan aan de archivaris van het HDC betreffende toezending kopie lezing van prof. dr. D.M. Schenkeveld uit 1981 over J. Woltjer en het begeleidend schrijven van prof. dr. J.J. Woltjer, 1995, 1998.
- 10 Aantekeningen van Woltjer afkomstig van Dr. H.R. Woltjer t.b.v. een niet-gepubliceerd werk betreffende pedagogiek en aantekeningen over de geschiedenis van de opvoeding bij de Israëlieten, Grieken en Romeinen en in de moderne tijd, z.d.
1 omslag
- 11 Aantekeningen van Woltjer betreffende pedagogiek in de Nieuwe tijd, *Die neue Erziehung* van Heinrich Pudor (1902), Johann Heinrich Pestalozzi, pedagogiek en J.J. Rousseau, geschiedenis van de opvoeding in Nederland, tweede deel 'Inleiding', losse aantekeningen, z.d.
1 omslag
- 12 Groot-formaat schrift met harde kapt met inscriptie: 'Uit nalatenschap Dr. J. Woltjer'.
Aantekeningen alfabetisch gerangschikt, z.d.
1 deel
- 13 Niet-ingebonden aantekeningen van Woltjer, genummerde pagina's 1 t/m 267, z.d.
1 omslag
- 14 Niet-ingebonden aantekeningen van Woltjer, z.d.
1 omslag

Aanvulling

- 15 Foto J. Woltjer gegeven aan D. Sluis ter herinnering, 6 mei 1892.
1 omslag

Verwijderde stukken

- Geer van Jutphaas, de, et.al., *Concept-reglement der Vereeniging voor het vrije beheer van de kerkelijke goederen der Hervormde Gemeenten*, Utrecht, 1870.
- Woltjer, J., *Beginsel en norm in de literatuur. Rede bij de overdracht van het rectoraat aan de Vrije Universiteit, op 28 October 1901, gehouden door Dr. J. Woltjer*, Leiden: D. Donner, 1901.
- , *Gezag en Wetenschap. Rede gehouden bij de opening der lessen aan de Vrije Universiteit den 20 September 1892*, Amsterdam: J.A. Wormser, 1892.
- , *Herodes. Eene studie*, Leiden: D. Donner, 1898.
- , *Intellectualisme*, Hilversum: G.M. Klemkerk, 1909 (overdruk uit het *Paedagogisch Tijdschrift voor het Christelijk Onderwijs*).
- , *Kennen en Kunnen. De nieuwe Opvoeding. Eenheid. Wetenschap en Dogma. Vier toespraken*, Leiden: D. Donner, 1903.
- , *Liefde en Wetenschap. Rede van Prof. Dr. J. Woltjer, bij het openen der lessen aan de Vrije Universiteit 1887/88*.
- , *Overlevering en Kritiek. Rede, gehouden bij het overdragen van het rectoraat der Vrije Universiteit, den 20sten October 1886, door J. Woltjer, Phil. Theor. et litter. Hum. Doctor. Met eene Bijlage betreffende de Verisimilia van A. Pierson en S.A. Naber*, Amsterdam: J.A. Wormser, 1886.
- , *Pontius Pilatus. Eene studie*, Amsterdam: J.A. Wormser, 1888.
- , *Tucht en Wetenschap. Rede van Prof. Dr. J. Woltjer, bij het openen der lessen van den cursus 1886/87*, Amsterdam, 1887.
- , *Het vijftig-jarig bestaan van de Vereeniging voor Christelijk-Nationaal Schoolonderwijs herdacht. Rede gehouden in de algemeene vergadering van 31 oktober 1910 door Dr. J. Woltjer*, Hilversum: G.M. Klemkerk, 1910.
- , *Wat is het doel van het christelijk nationaal schoolonderwijs?* Kampen: J.H. Kok, derde druk, 1936.
- , *Het woord, zijn oorsprong en zijne uitlegging. Rede gehouden bij de overdracht van het Rectoraat aan de Vrije Universiteit 20 October 1908 door Dr. J. Woltjer, Hoogleraar in de faculteit der Letteren en Wijsbegeerte*, Amsterdam: J.W.A. van Schaik, 1908.